Maa- ja metsätalousministeriö
lainsäädäntöneuvos Katri Valjakka

MUISTIO
22.5.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINJALOSTUSTOIMINNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 20/2018 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on saanut kirjalliset lausunnot otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä HE 20/2018 vp Elintarviketurvallisuusvirastolta, Luonnonvarakeskukselta, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteelliseltä tiedekunnalta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Suomen Eläinlääkäriliitolta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Faba osk:lta ja Suomen Hippos ry:ltä.

Maa- ja metsätalousministeriö lausuu edellä mainituissa lausunnoissa esitettyjen huomautusten osalta kunnioittaen seuraavaa.

1. Yleistä eläinjalostustoiminnasta annetusta laista ja siihen esitetyistä muutoksista

Hallituksen esitykseen HE 20/2018 vp sisältyvässä lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi eläinjalostustoiminnasta annettua lakia (319/2014), jäljempänä *eläinjalostustoimintalaki*, vastaamaan Euroopan unionissa voimaan tullutta ja 1 päivästä marraskuuta 2018 jäsenvaltioissa sovellettavaksi tulevaa uutta Euroopan unionin eläinjalostusta koskevaa, suoraan jäsenvaltioissa sovellettavaa lainsäädäntöä siltä osin kuin sen täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä.

Eläinjalostustoimintalakiin sisältyisi edelleenkin säännökset muun muassa kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävän yhteisön sekä jalostusohjelman hyväksymisestä, jalostusohjelmasta, kantakirjan ja jalostusrekisterin pitämisestä sekä eläimen merkitsemisestä niihin, jalostustodistuksesta sekä jalostuseläinten ja niiden sukusolujen ja alkioiden tuonnista kolmansista maista. Mainittujen säännösten tarkempi aineellinen sisältö määräytyisi kuitenkin Euroopan unionin eläinjalostusta koskevan lainsäädännön perusteella. Myös eläinjalostustoimintalaissa käytettävää terminologiaa muutettaisiin vastaamaan Euroopan unionin eläinjalostusta koskevassa lainsäädännössä käytettävää terminologiaa.

Eläinjalostustoimintalain soveltamisalaan kuuluvat eläinlajit määräytyvät suoraan Euroopan unionin ns. eläinjalostusasetuksen (EU) 2016/1012[1], jäljempänä *eläinjalostusasetus*, ***säännösten perusteella*** eli eläinjalostustoimintalakia sovelletaan puhdasrotuisiin nauta-, sika-, lammas-, vuohi- ja hevoseläimiin sekä risteytettyihin jalostussikoihin. Eläinlajien osalta eläinjalostusasetuksen soveltamisala vastaa voimassa olevan eläinjalostustoimintalain soveltamisalaa. ***Jäsenvaltiot eivät voi päätöksellään laajentaa eläinjalostusasetuksen soveltamisalaa*** esimerkiksi eläinlajien osalta eli eläinjalostusasetusta ja sen säännöksiä ei voida soveltaa esimerkiksi turkiseläimiin.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että eläinjalostustoimintalakia sovellettaisiin jatkossakin lain 2 §:n perusteella toissijaisesti suhteessa eläinsuojelulakiin (247/1996), eläintautilakiin (441/2013) ja eläintunnistusjärjestelmästä annettuun lakiin (238/2010). Jos siis edellä mainituissa laeissa on eläinjalostustoimintalaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan eläinjalostustoiminta lain asemasta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lisäksi, että eläimen omistajalla ei ole mitään velvollisuutta tehdä hakemusta eläimen merkitsemiseksi kantakirjaan tai jalostusrekisteriin, vaikka eläin täyttäisi kantakirjaan tai jalostusrekisteriin merkitsemiselle säädetyt vaatimukset. Tämä on täysin vapaaehtoista. Sen sijaan kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävällä yhteisöllä ei ole oikeutta kieltäytyä merkitsemästä eläintä kantakirjaan tai jalostusrekisteriin, jos kyseinen eläin täyttää kantakirjaan tai jalostusrekisteriin merkitsemisen edellytykset. Lisäksi on syytä todeta, että kunkin eläimen omistaja tai haltija tekee itse päätöksen esimerkiksi siitä, minkä eläinyksilön hän jättää jalostukseen ja siitä, minkälaista yhdistelmää hän kussakin yksittäistapauksessa käyttää.

2. Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetuista kirjallisista lausunnoista

Yleisesti ottaen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetuissa lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen eläinjalostustoiminnasta annetun lain muuttamisesta. Mainituissa lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota lain soveltamisalaan, kantakirjaa pitävän yhteisön ja jalostusohjelman erilliseen hyväksymiseen, jalostusohjelman sisältöön sekä laissa käytettyyn terminologiaan erityisesti jalostustodistuksen osalta. Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto ja Luonnonvarakeskus kiinnittivät lausunnoissaan huomiota viranomaisresurssien riittävyyteen. Lausunnoissa käsiteltiin lisäksi eläinjalostusta käytännön näkökulmasta.

Lausunnonantajista *Elintarviketurvallisuusvirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ja Suomen Hippos ry nimenomaiseesti kannattivat* hallituksen esitystä tai pitivät hallituksen esityksen antamista tarkoituksenmukaisena.

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta esittää lausunnossaan, että *eläinjalostustoimintalain soveltamisalaa* voitaisiin laajentaa koskemaan turkis-

[1] Puhdasrotuisten jalostuseläinten, risteytettyjen jalostussikojen ja niiden sukusolujen ja alkioiden jalostuksessa, kaupassa ja unioniin tulossa sovellettavissa jalostus- ja polveutumisedellytyksistä ja asetuksen (EU) N:o 651/2014, neuvoston direktiivien 89/425/ETY muuttamisesta sekä tiettyjen eläinjalostusta koskevien säädösten kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1012 (”eläinjalostusasetus”)

eläimiä. Tältä osin maa- ja metsätalousministeriö toistaa aiemmin lausumansa siitä, että eläinjalostustoimintalain soveltamisalaan kuuluvat eläinlajit määräytyvät suoraan eläinjalostusasetuksen säännösten perusteella eli eivätkä jäsenvaltiot voi päätöksellään laajentaa eläinjalostusasetuksen soveltamisalaa myöskään lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien eläinlajien osalta. Mitä tulee Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan lausunnossa esitettyihin *tekstitarkennuksiin* nykytilajaksoon, maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että esitysehdotuksen nykytilajakson johdantoalajaksoa tarkennettiin ja täydennettiin lausuntokierroksen jälkeen ja otettiin tuolloin huomioon Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan eduskunnalle nyt toimittamasta lausunnosta ilmenevät seikat huomioon siltä osin kuin ne harkittiin huomioon otettaviksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jatkossa *eriytettäisiin toisistaan toisaalta kantakirjaa* tai jalostusrekisteriä *pitäväksi yhteisöksi hyväksyminen ja toisaalta* eläinlajin rodun tai linjan *jalostusohjelman hyväksyminen*, mikä ehdotus perustuu eläinjalostusasetuksen säännöksiin. Tätä ehdotusta *kannattivat* lausunnoissaan *Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Eläinlääkäriliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Faba osk ja Suomen Hippos ry.*

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ja Faba osk totesivat lausunnoissaan *jalostusohjelman sisällön osalta*, että jalostusorganisaatioiden valintatavoitteiden yksityiskohtainen kuvaaminen [jalostusohjelmassa] on turhaa tai epäoleellista. Tältä osin maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että eläinjalostusasetuksen 8 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan jalostusohjelman hyväksymisen edellytyksenä on, että ”jalostusohjelmassa kuvataan yksityiskohtaisesti valinta- ja jalostustavoitteet”. Mainittu säännös on suoraan jäsenvaltiossa sovellettavaa oikeutta eikä siitä voida kansallisesti poiketa.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ja Faba osk totesivat lausunnoissaan, että *termin ”jalostustodistus”* sijaan pitäisi mieluummin käyttää voimassa olevassa laissa käytettyä termiä ”polveutumistodistus”. Hallituksen esityksessä esitettyyn sekä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle aiemmin toimittamaansa muistioon viitaten maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että eläinjalostustoimintalain terminologia on yhdenmukaistettu Euroopan uniponin eläinjalostusta koskevassa lainsäädännössä käytetyn terminologian kanssa. Eläinjalostusasetuksen 2 artiklan 20 kohdan mukaan jalostustodistuksella tarkoitetaan ”jalostusta koskevia todistuksia, varmennuksia tai kaupallisia asiakirjoja, jotka annetaan paperilla tai sähköisessä muodossa jalostuseläimistä tai niiden sukusoluista ja alkioista ja joissa annetaan tietoja polveutumisesta, tunnistamisesta ja yksilötulosten testauksen tai jalostusarvon arvioinnin tuloksista, jos niitä on saatavana”. Lisäksi myös eläinjalostusasetuksen nojalla annetuissa komission asetuksissa[2] käytetään termiä jalostustodistus, joka siis voi sisältää muitakin tietoja kuin ainoastaan eläimen polveutumistiedot.

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 soveltamissäännöistä jalostuseläimiä sekä niiden sukusoluja ja alkioita koskevien jalostustodistusten mallilomakkeiden osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/717
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 täydentämisestä hevoseläimille kerran myönnettävään elinikäiseen tunnistusasiakirjaan sisältyvien hevoseläimiin kuuluville puhdasrotuisille jalostuseläimille myönnettävien jalostustodistusten sisällön ja muodon osalta annettu komission delegoitui asetus (EU) 2017/1940

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta ei tulisi edellä mainituissa lausunnoissa esitettyjen huomioiden johdosta muuttaa eduskuntakäsittelyyn aikana.

3. Lopuksi

Maa- ja metsätalousministeriö viittaa 9 päivänä toukokuuta 2018 päivätyssä muistiossa esittämiinsä, eduskuntakäsittelyn aikana eläinjalostustoimintalakiin tehtäviksi muutosehdotuksiksi, jotka perustuvat eduskunnan käsiteltävinä olleisiin tai oleviin hallituksen esityksiin HE 8/2018 vp ja HE 49/2018 vp ja jotka ehdotukset ilmenevät yksityiskohtaisesti edellä mainitun maa- ja metsätalousministeriön muistion liitteestä 1.

Maa- ja metsätalousministeriö täydentää 9 päivänä toukokuuta 2018 päivätyssä muistiossa esittämäänsä siltä osin, että tasavallan presidentti on vahvistanut hallituksen esitykseen HE 8/2018 vp sisältyneen lain Ruokavirastosta 18 päivänä toukokuuta 2018 ja määrännyt lain tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.